

Teateranmeldelse

Viltert, stridt og hvitt om schizofreni

Tre hvitkledte skuespillere spiller rollen som Arnhild Lauveng, kvinnen som kjempet seg ut av schizofrenien og oppnådde drømmen om å bli psykolog.

FLERSTEMT: Marte Stolp og Anne Kokkin spiller Arnhild Lauveng. Foto: Nationaltheatret

Før levde jeg mine dager som sau
mens alt i meg lengtet etter å jage
over savannene.
Og jeg lot meg drive fra kve til
innhegning til fjøs
Når de sa at det var det som var best
for en sau.
Og jeg visste at det var feil.
Og jeg visste at det ikke ville vare evig.
For jeg levde mine dager som sau.
Men i morgen var jeg alltid en løve.

Stykket åpner med at de tre skuespillerne synger disse linjene, et utdrag av diktet som innledet Arnhild Lauvengs selvbiografiske bok *I morgen var jeg alltid en løve* fra 2005. Diktet formidler det ukuelige håpet båret av henne selv og familien gjennom ti år med diagnosen schizofreni. Boka var en brutal, men vakker fortelling om hvordan Arnhild gradvis glir inn i psykosen, og får høre fra fagfolk at hun må regne med å leve som alvorlig syk resten av livet. Men hun blir frisk.

Nå er boka blitt teater. I en fortettet time klarer stykket på en forbløffende måte å formidle Arnhilds angst, lidelse og forvirring, men også skinnende øyeblikk som ga mot og krefter til å fortsette kampen mot sykdommen.

Stemmene får kropp

Scenebildet er enkelt. En hvit papirvegg i bakgrunnen, en hvit krakk og tre sammenkrøllede papirark er alt. De tre hvitkleddede skuespillerne, Ulla Broch, Anne E. Kokkin og Marte Stolp, er på scenen hele tiden. De bytter på å spille Arnhild, moren, venninnen, pleiere og terapeuter. Når to av dem spiller de snikende, aggressive og kommanderende stemmene som vil ta makten over Arnhild, kjenner vi angsten hun har for å forsvinne som person.

Tre skuespillere med ulik stemme, kropp og uttrykk fremstiller Arnhild. Slik får dramatiker og regissør Anne-Karen Hytten frem hvordan kontakten med virkeligheten hele tiden truer med å glippe for hovedpersonen. Arnhild vet ikke hvem hun er, eller *om* hun er. Skillet mellom det indre og det ytre, mellom henne selv og omverdenen, viskes ut. I det ene øyeblikket spiller skuespilleren frem den sårbare og forvirrede Arnhild. I det neste fremstiller hun den nedlatende og nøkterne terapeuten. Dette grepet kompliserer en enkel inndeling i «gode» og «onde» personer, og vi ser at behandlerne er formet av en kultur preget av liten tro på ressursene hos den syke.

Te og tillit

Dette er en fortelling om krenkelsers, smerte og angst. Men akkurat som i boka, får teaterstykket frem at enkeltmennesker hjalp Arnhild fremover. Ofte de som torde å bryte med det forventede. Den kanskje mest rørende episoden i Lauvengs bok – og i teaterversjonen – er når Arnhild for første gang på lang tid skal hjem på permisjon. Sykehuset anbefaler moren å rydde bort alle spisse gjenstander, og bruke pappservice. Moren vet godt at datteren lynkjapt kan knuse ting rundt seg. Likevel dekker hun bordet med de løvtynne rosekoppene hun vet Arnhild er så glad i. Jeg slurpet i meg te og tillit, sier Arnhild. Hun knuste ingenting.

Forestillingen kan bestilles og spilles på scener og institusjoner over hele landet, og er tenkt å leve i mange år fremover.

I MORGEN VAR JEG ALLTID EN LØVE – MONOLOG FOR TRE KVINNER

- Dramatisering og regi: Anne-Karen Hytten
- Skuespillere: Ulla Broch, Marte Stolp, Anne Kokkin
- Forfatter: Arnhild Lauveng
- Sted: Amfiscenen, Nationalteatret

nina.strand@psykologforeningen.no